

PRZEGLĄD NOWOŚCI WYDAWNICZYCH

Monika Danielska (red.)
Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Sączu

Prawne aspekty zarządzania mieniem samorządu terytorialnego (wyd. I)

Autor: Joanna Jagoda
Wydawnictwo: C.H. Beck
Warszawa 2024

Monografia J. Jagody, profesor Uniwersytetu Śląskiego, uznanego autorytetu naukowego w dziedzinie prawa administracyjnego i prawa samorządu terytorialnego, szczegółowo przedstawia teoretyczne podstawy, normatywne regulacje i zagadnienia praktyczne zarządzania mieniem należącym do samorządu terytorialnego.

Punktem wyjścia dla autorki jest pojęcie „mienie samorządowe”. Porządkuje ona pojawiające się w tym kontekście kontrowersje terminologiczne, które mają swoje źródło w niekonsekwencji językowej aktów prawnych oraz ustala relacje zachodzące między ich zakresami znaczeniowymi. Terminy „mienie gminne”, „mienie powiatowe”, „mienie wojewódzkie”, „mienie komunalne”, „mienie samorządowe”, „mienie jednostek samorządu terytorialnego” przywołują różnicujące atrybuty w ramach jednej kategorii pojęciowej. Łącznie oznaczają one mienie publiczne (własność i inne prawa majątkowe), które należy do jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli i do związanych z nimi samorządowych osób prawnych. Termin „mienie samorządowe” (lub „mienie komunalne”) jest zatem „zbiorczą nazwą dla [mienia] wszystkich jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, województw) i innych komunalnych (samorządowych) osób prawnych”. Analizując tę kategorię, J. Jagoda ustala relacje pomiędzy zakresami pojęć „mienie” i „majątek”. Mienie jest według niej „synonimem majątku definiowanego wyłącznie w znaczeniu aktywów majątkowych”. Podstawowym jego składnikiem jest własność, a także wywiedzione z niej bezwzględne i względne prawa podmiotowe. Do pierwszych, rzeczowych, należy użytkowanie wieczyste i ograniczone prawa rzeczowe. Do drugich, o charakterze obligacyjnym, należą wierzytelności, których źródłem są stosunki prywatnoprawne (np. czynsze z najmu i dzierżawy, odsetki od wkładów na rachunkach bankowych, dywidendy). Wchodzą tu też prawa majątkowe wynikające ze stosunków publicznoprawnych (np. podatki, opłaty lokalne, dotacje, subwencje). Autorka zwraca uwagę, że do mienia samorządowego zalicza się również mające wartość majątkową prawa na dobrach niematerialnych (prawa autorskie, prawa z zakresu własności przemysłowej czy korzystania z zasobów naturalnych). Mienie samorządowe nie obejmuje natomiast praw niemajątkowych (takich jak dobra osobiste, nazwy, herby, tradycje, tożsamość i identyfikacja kulturowa czy historyczna).

Kolejne (istotne dla dalszej analitycznej części pracy) ustalenia wstępne dotyczą pojęć „zarządzanie” i „gospodarowanie”. Ważne w tym zakresie jest przeznaczenie aktywów majątkowych do realizacji zadań publicznych samorządów. Odnośnie do

podmiotowej strony mienia samorządowego jest oczywiste, że jego podmiotami są jednostki samorządu terytorialnego i ich związki. Brak ustawowej definicji „samorządowej osoby prawnej” wywołuje jednak pewne trudności przy definiowaniu podmiotowych aspektów zakresu mienia samorządowego. Do uznania za samorządową osobę prawną konieczne są niewątpliwie jej „funkcjonalne, majątkowe i organizacyjne” związki z jednostką samorządu terytorialnego. Problematyczne jest jednak uznanie osoby prawnej za samorządową, jeśli jednostka samorządu terytorialnego nie jest jedynym właścicielem majątku. Doktryna przychyliła się do poglądu, że brak wyłączności jednostki samorządowej w tym zakresie nie pozwala zaliczyć osoby prawnej do podmiotów samorządowych.

Rozdział wstępny monografii kończą rozważania poświęcone określeniu prawnego charakterowi mienia samorządowego oraz źródeł i podstaw zarządzania tym mieniem.

Kolejne trzy rozdziały pracy (w sumie jest ich osiem) dotyczą także problematyki ogólnej, ale w ujęciu praktycznym. Autorka przedstawia najpierw pochodzenie mienia samorządowego, w istocie sposoby nabycia mienia przez jednostki samorządowe poszczególnych szczebli. Następnie omawia zasady zarządzania tym mieniem. Obok zasad ogólnych, a pamiętać trzeba o legalności, transparentności, efektywności gospodarczej, odpowiedzialności i ochronie mienia, a także partycypacji społecznej oraz zrównoważonym rozwoju, J. Jagoda zwraca w szczególności uwagę na zasadę samodzielności w zarządzaniu mieniem samorządowym, zasadę szczególnej staranności oraz zasadę podzielności mienia samorządowego. W dalszym biegu dyskursu zajmuje się podziałem kompetencji odnośnie do mienia i gospodarowania nim między organami stanowiącymi i kontrolnymi jednostek samorządu terytorialnego oraz ich organami wykonawczymi na każdym szczeblu samorządu. Z tym zakresem regulacji wiąże się podjęta w kolejnym rozdziale problematyka składania oświadczeń woli, odnoszących się do zarządu mieniem samorządowym na poziomie gminnym, powiatowym oraz wojewódzkim.

Ostatnie trzy rozdziały monografii są najobszerniejsze i rozważają wyczerpująco prawne aspekty praktycznej działalności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania ich mieniem. Mowa jest w nich najpierw o określeniu przestrzeni działalności gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego i jej granicach, o formach prawnych, w których jest ona realizowana (jednostki i zakłady budżetowe, spółki prawa handlowego oraz inne jednostki organizacyjne), a także o szczególnej postaci zarządzania mieniem, która realizowana jest poprzez powierzenie zadań w zakresie gospodarki komunalnej podmiotom o zróżnicowanym charakterze i w różny sposób związanym z jednostkami samorządu terytorialnego. Autorka prezentuje pogłębioną analizę szczególnej postaci zarządzania mieniem w sferze gospodarki nieruchomościami. Przedstawione są prawne formy oraz zasady gospodarowania gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi zasobami nieruchomości, następnie cywilnoprawne formy obrotu nieruchomościami samorządowymi, a w końcu administracyjnoprawne formy gospodarowania nimi w świetle ustawy o gospodarce nieruchomościami. W centrum uwagi znajdują się zagadnienia trwałego zarządu, podziałów nieruchomości (a także ich scalania) oraz wywłaszczania nieruchomości i zwrotu nieruchomości wywłaszczonych. Osobne miejsce zajmują regulacje prawne dotyczące nieruchomości samorządowych w przepisach szczególnych. Dotyczą one: przekazywania nieruchomości Skarbu Państwa jednostkom samorządu terytorialnego, ograniczenia swobody gospodarowania należącymi do nich nieruchomościami rolnymi oraz leśnymi, zasad korzystania z nieruchomości

samorządowych przez organizacje pożytku publicznego, zasad rządzących samorządowymi (komunalnymi) zasobami mieszkaniowymi, a w końcu uregulowania nabywania nieruchomości samorządowych przez cudzoziemców.

Wiele uwagi publikacja poświęca na koniec prawnej ochronie odrębności majątkowej jednostek samorządu terytorialnego oraz ich samodzielności w zakresie zarządzania własnym mieniem. Jednostka samorządu terytorialnego, a także jej jednostki pomocnicze, ukazane są w związku z tym także jako strony postępowania cywilnego, przy czym przedmiotem szerszej analizy jest ich zdolność sądowa i procesowa oraz ich reprezentacja w tym postępowaniu. Osobny podrozdział zajmuje omówienie w tym kontekście postępowań przed sądami powszechnymi z udziałem samorządowych jednostek organizacyjnych. J. Jagoda podkreśla, jak istotna jest ochrona praw majątkowych i prawnej niezależności samorządów w kontekście zarządzania mieniem, zwracając przy tym uwagę na konstytucyjne i ustawowe zabezpieczenia ich samodzielności.

Całość publikacji jest interesującym głosem w szerszej debacie na temat funkcji oraz znaczenia samorządów, a także ich ochrony ustrojowej w prawie konstytucyjnym i administracyjnym. W szczególności wnikliwie przybliża zarówno prawnikom oraz ekonomistom zajmującym się praktyczną stroną funkcjonowania samorządu terytorialnego, jak i działaczom oraz pracownikom samorządowym złożone związki między prawnymi regulacjami dotyczącymi zarządzania mieniem a efektywnym wypełnianiem przez samorządy zadań publicznych.

opracował: Jarosław Reszczyński

Gamifikacja w zarządzaniu kapitałem ludzkim. Teoria i praktyka implementacji (wyd. I)

Autor: Aleksandra Witoszek-Kubicka

Wydawnictwo: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne

Warszawa 2025

Dynamiczne zmiany w otoczeniu biznesowym sprawiają, że organizacje przykładają coraz większą wagę do poszukiwania nowych metod budowania zaangażowania pracowników, optymalizacji procesów i wspierania transferu wiedzy. W realizacji tych kluczowych aspektów pomocna okazuje się gamifikacja organizacyjna – nowoczesne narzędzie zarządzania kapitałem ludzkim. Wdrożenie gamifikacji w organizacji przynosi wiele korzyści, takich jak wzrost efektywności zespołów, poprawa jakości współpracy czy zwiększenie satysfakcji zawodowej. Wskazane argumenty zyskują szczególne znaczenie w kontekście możliwości zastosowania tego narzędzia przez menedżerów oraz specjalistów ds. zarządzania zasobami ludzkimi. Należy jednak podkreślić, że sukces gamifikacji w organizacji w dużej mierze zależy od jakości jej implementacji – nieodpowiednio zaprojektowane rozwiązanie może zaburzyć równowagę w środowisku pracy i negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie organizacji.

Autorka książki pt. *Gamifikacja w zarządzaniu kapitałem ludzkim. Teoria i praktyka implementacji* dostarcza cennych treści poznawczych, dotyczących metodyki wdrażania gamifikacji w organizacji. Monografia składa się z pięciu rozdziałów, stanowiących spójne i wartościowe opracowanie, przedstawiające nowoczesne narzędzie zarządzania kapitałem ludzkim. Przejrzysta struktura pracy umożliwia czytelnikowi logiczne przyswajanie omawianych zagadnień.

Rozdział pierwszy poświęcony został teoretycznym podstawom gamifikacji, uwzględniając jej genezę, definicje i psychologiczne uwarunkowania skuteczności tego narzędzia. Przedstawiono też elementy konstrukcyjne rozwiązania gamifikacyjnego.

W rozdziale drugim skupiono się na zagadnieniach związanych z zarządzaniem kapitałem ludzkim. Autorka dokonała trafnego przeglądu literatury, który stanowi solidną podstawę do rozważań nad gamifikacją jako narzędziem wspierającym rozwój pracowników i procesów organizacyjnych. Omówiono również transfer wiedzy jako kluczowy element kapitału ludzkiego.

Rozdział trzeci koncentruje się na implementacji gamifikacji w środowisku pracy. Autorka przedstawiła modele wdrażania gamifikacji, jak również omówiła związane z nimi szanse oraz zagrożenia. Istotne aspekty funkcjonalne zilustrowano analizami przypadków implementacji gamifikacji w różnych organizacjach, co pozwoliło ukazać jej praktyczny wymiar.

W czwartym rozdziale przedstawiono badania własne autorki, będące empiryczną analizą siedmiu projektów gamifikacyjnych wdrożonych w różnych organizacjach. Badania miały charakter jakościowy i ilościowy, co umożliwiło pogłębioną analizę mechanizmów wdrożeniowych tego narzędzia. Wyniki pozwoliły sformułować szereg istotnych wniosków dotyczących efektywności gamifikacji w transferze wiedzy oraz realizacji celów organizacyjnych.

Rozdział piąty dotyczy metodyki implementacji gamifikacji w organizacji. Autorka przedstawiła kompleksowe podejście, obejmujące wszystkie niezbędne etapy wdrożenia gamifikacji. Zrozumienie poszczególnych etapów tego procesu stanowi istotny krok w tworzeniu nowoczesnych i unikalnych rozwiązań gamifikacyjnych, co ma szczególne znaczenie w kontekście zarządzania strategicznego.

Monografia stanowi obowiązkową pozycję literaturową zarówno dla środowiska akademickiego, jak i praktyków zarządzania. Jej nowatorski charakter przejawia się w interdyscyplinarności – łączeniu nauk o zarządzaniu i jakości z projektowaniem gier i psychologią. Autorka posługuje się przystępnym językiem, co w połączeniu z dobrze zaplanowanym układem książki umożliwia usystematyzowanie wiedzy z zakresu gamifikacji w organizacjach. Starannie dobrane, międzynarodowe odniesienia literaturowe wzmacniają wartość naukową publikacji, osadzając ją w globalnym kontekście badawczym. Ostatecznie to właśnie odpowiednie zarządzanie kapitałem ludzkim przy wykorzystaniu skutecznych narzędzi, takich jak gamifikacja, kształtuje przyszłość organizacji. Podjęta w monografii problematyka wpisuje się w aktualne paradygmaty zarządzania, oferując przy tym wartość aplikacyjną oraz twórczą dla projektowania i wdrażania rozwiązań gamifikacyjnych.

opracował: Maciej Kędziera

Społeczna Gospodarka Rynkowa w dobie transformacji energetycznej w Unii Europejskiej i Ukrainie (wyd. I)

Autorzy: Elżbieta Mączyńska, Piotr Pysz, Maria Urbaniec

Wydawnictwo: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

Warszawa 2024

Monografia stanowi wieloaspektowe ujęcie społecznej gospodarki rynkowej, czyli wzorcowego modelu ustroju społeczno-gospodarczego. Model ten został opracowany w celu wskazania możliwości wykorzystania nauk ekonomicznych i społecznych do wspierania współczesnych społeczeństw w rozwiązywaniu problemów stanowiących zagrożenie dla dalszego rozwoju cywilizacji. Problemy te wynikają głównie z nierówności społecznych, kulturowych, a zwłaszcza ekonomicznych. Ranga społecznej gospodarki rynkowej została podkreślona w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w której, w art. 20, zdefiniowano istotę tego modelu.

Pomimo licznych publikacji na ten temat, podjęta problematyka wnosi nowe wartości w zakresie pokonywania trudności związanych z transformacją gospodarczą. Monografia została przygotowana w ramach współpracy Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, polskiego przedstawicielstwa Fundacji Konrada Adenauera, a także Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Jest to opracowanie interdyscyplinarne, którego autorami są ekonomiści, socjologowie, politolodzy oraz filozofowie. Prace autorów polskich i zagranicznych podzielono na trzy części.

Część pierwsza, pt. „Ewolucja społecznej gospodarki rynkowej”, obejmuje rozdziały poświęcone m.in.: ordoliberalizmowi jako koncepcji rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych; zarysowi badań nad społeczno-ekologiczną gospodarką rynkową; ekologizacji społecznej gospodarki rynkowej w perspektywie zrównoważonej transformacji energetycznej; rozszerzeniu koncepcji o aspekty niebieskiej gospodarki; redundancji zasobów i kompetencji wobec wymogów gospodarowania społeczno-ekologicznego oraz inteligencji społecznej jako remedium na współczesne wyzwania gospodarcze.

W części drugiej, „Zrównoważona transformacja gospodarczo-energetyczna w Europie”, autorzy koncentrują się na zagadnieniach związanych z transformacją energetyczną oraz gospodarczą w Europie, takich jak: wpływ zielonych obligacji na transformację energetyczną w Unii Europejskiej; wybrane aspekty przemian w sektorze elektroenergetycznym w Polsce w kontekście wojny w Ukrainie; wahania cen energii w Polsce po inwazji Rosji; szanse i wyzwania sprawiedliwej transformacji w regionach górniczych UE; oraz wpływ wojny w Ukrainie na gospodarkę niemiecką, zieloną transformację w Niemczech i funkcjonowanie banków w Polsce.

Ostatnia część, „Transformacja gospodarczo-energetyczna w Ukrainie”, porusza kwestie związane z powojenną odbudową tego kraju i możliwościami wykorzystania doświadczeń wybranych państw w przebudowie ukraińskiej gospodarki. Omawia również skutki sankcji ekonomicznych nałożonych na Rosję, mechanizmy działania międzynarodowych sankcji finansowych i handlowych, a także potencjał inwestycyjny Ukrainy. Część ta kończy się analizą wyzwań zrównoważonego rozwoju gospodarki energetycznej i znaczenia instytucji edukacyjnych we wspieraniu obywateli Ukrainy na niemieckim rynku pracy.

Publikacja ukazuje, w jaki sposób model społecznej gospodarki rynkowej może przyczynić się do ograniczania nieprawidłowości w rozwoju współczesnego świata. Stanowi istotny wkład do debaty na temat przeobrażeń współczesnej gospodarki. Zawarte w niej rozważania mogą być cenną inspiracją zarówno dla dalszych badań naukowych, jak i dla działalności edukacyjnej.

opracowała: Helena Zielińska

Ekonomia społeczna jako narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (wyd. I)

Autorzy: Irena Lipowicz, Magdalena Małecka-Łyszczyk, Radosław Mędrzycki

Wydawnictwo: Wolters Kluwer

Warszawa 2024

Ekonomia społeczna, jako forma działalności gospodarczej i społecznej, łącząca cele ekonomiczne ze społecznymi, zyskuje obecnie na znaczeniu z kilku powodów. Do kluczowych czynników wyjaśniających wzrost znaczenia ekonomii społecznej zaliczyć można m.in.: zmianę oczekiwań społecznych, kryzysy globalne, rozwój wspólnot lokalnych, zmianę polityki publicznej, a także narastające wykluczenie społeczne oraz nierówności.

Książka pt. *Ekonomia społeczna jako narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu* to głos ekspertów na temat jednego z kluczowych wyzwań współczesnych czasów, którym jest wspomniane wcześniej zjawisko wykluczenia społecznego. Autorzy ukazują w niej wiele aspektów ekonomii społecznej, zwracając szczególną uwagę na sam proces legislacyjny w kontekście przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz przedstawiają ekonomię społeczną jako narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Książka ma charakter interdyscyplinarny, łącząc perspektywę prawną, administracyjną, ekonomiczną i społeczną. Autorzy nie ograniczają się w niej jedynie do analizy literaturowej czy przepisów prawnych, lecz także formułują cenne wnioski z przeprowadzonych analiz i adekwatne rekomendacje dla polityki społecznej oraz działań samorządów.

Publikacja składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym z nich autorzy ukazali historię prac nad ustawą regulującą ekonomię społeczną, w drugim – ekonomię społeczną w ujęciu regulacji międzynarodowych, a w trzecim ekonomię społeczną w prawie i polityce Unii Europejskiej. Dwa ostatnie rozdziały to prezentacja ekonomii społecznej jako innowacyjnego narzędzia do rozwiązywania problemów związanych z dysfunkcjami na poziomie wspólnot samorządowych oraz próba określenia roli ekonomii społecznej wobec zmieniających się potrzeb społecznych.

Styl autorów – z jednej strony precyzyjny i naukowy, a z drugiej czytelny oraz komunikatywny – sprawia, że książka może być z powodzeniem wykorzystywana zarówno jako kompendium wiedzy dla przedsiębiorców, urzędników i pracowników socjalnych, jak również w procesie edukacji – zwłaszcza na kierunkach związanych z prawem, administracją, polityką społeczną czy zarządzaniem.

opracowała: Natalia Jaśkiewicz